

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

شماره چاپ 1448

شماره ثبت 589

دوره دهم - سال چهارم

تاریخ چاپ 1398/4/29

یک شوری

طرح اجرای اصل پانزدهم (15) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
(تدریس زبانهای محلی و قومی در مدارس و دانشگاههای کشور)

کمیسیون های ارجاعی

اصلی: آموزش، تحقیقات و فناوری

فرعی: فرهنگی

معاونت قوانین

باسمه تعالی

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی
احتراماً طرح ذیل که به امضای 145 نفر از نمایندگان رسیده است،
جهت طی مراحل قانونی تقدیم می شود.

مقدمه (دلایل توجیهی):

حق آموزش به زبان مادری، در بسیاری از اسناد و معاهدات
حقوق بشری مثل منشور زبان مادری، اعلامیه جهانی حقوق زبانی،
بندهای (3) و (4) اعلامیه حقوق اشخاص متعلق به اقلیت‌های قومی،
ملی، زبانی و مذهبی، ماده (30) کنوانسیون حقوق کودک، ماده (27)
میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی مورد تأکید قرار گرفته است.

اصل پانزدهم (15) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران هم بر
حق تحصیل به زبان مادری در کنار زبان فارسی در مدارس تأکید دارد.
اصل پانزدهم (15) قانون اساسی می گوید: «زبان و خط رسمی و مشترک
مردم ایران، فارسی است. اسناد و متون رسمی و کتب درسی باید با این
زبان و خط باشد. ولی استفاده از زبانهای محلی و قومی در مطبوعات و
رسانه‌های گروهی و تدریس ادبیات آنها در مدارس، در کنار زبان فارسی
آزاد است.»

اصل پانزدهم (15) قانون اساسی در صورت مشروح مذاکرات مجلس، بررسی نهائی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ابتدا در پیش‌نویس اولیه قانون اساسی مورد بررسی قرار گرفته و تمامی مذاکرات به‌عمل آمده در جلد اول صورت مشروح مذاکرات، با صراحت بر تدریس زبان اقوام در مدارس و مکلف بودن دولت به فراهم کردن امکانات تدریس آن تأکید دارد.

تنوع و تکثر نیروهای اجتماعی و قومی، جامعه را از ظرفیت‌ها و استعدادهایی برخوردار می‌سازد که بهره‌گیری مناسب از آنها می‌تواند موتور رشد، توسعه، همگرایی و همسازی فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی باشد. در این میان اجرای دقیق و کامل اصل پانزدهم (15) قانون اساسی گامی مهم و بنیادین در راستای پاسخ به یکی از مهمترین مطالبات اقوام کشور است.

لذا طرح فوق جهت طی مراحل قانونی به مجلس شورای اسلامی، تقدیم می‌گردد:

بدری - بختیاری - اعزازی ملک‌ی - قاضی‌پور - هزارجریبی - لاهوتی -
بیگدلی - محمودی شاه‌نشین - حسنی جوریبی - کاظمی باباحیدری -
حسن‌نژاد - سیداحسن علوی - حضرت‌پور طلائی - کمالی‌پور -
سیاوشی شاه‌عنایتی - رضیان - بهادری - ملک‌ی - طیار - رنجبرزاده -
سیدامیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی - نورقلی‌پور - سلحشوری - همتی -
جعفرزاده‌ایمن آبادی - میرزایی نیکو - وحدتی هلان - بیمقدار - پورمختار -

خضری - سیده فاطمه ذوالقدر - امینی فرد - رضا کریمی - محمودزاده -
 عبدالرضا عزیزی - شریف پور - محمد اسماعیل سعیدی - خدادادی -
 علیزاده - بنایی - نیکفر لیالستانی - قلی زاده - شیران خراسانی - محبوب -
 کرم پور حقیقی - علی محمد مرادی - سامری - کاظم زاده - ملک شاهی راد -
 حاتمیان - بختیار گلپایگانی - کیان پور - ناصری نژاد - علیرضاییگی -
 آقا پور علیشاهی - علیرضا رحیمی - ترکی - اکبری (بجنورد) - حمزه - کیخا -
 سلام امینی - علیرضا ابراهیمی - صباغیان باقفی - رحیمی جهان آبادی -
 حسینی شاهرودی - محمود صادقی - محمدیان - امیر حسنخانی - خالقی -
 علی قربانی - جلیلی شیشوان - ایران نژاد - یار محمدی - درازهی -
 محمد حسین قربانی - منصور مرادی - تجری - اکبری (شیراز) - فرمند -
 میرزاده - عبدالهی - ربیعی فردنبه - کبیری - نیاز آذری - آزادی خواه -
 اکبریان - رجبی - مسعود گودرزی - مسعود رضایی - بادامچی - بت کلیا -
 صفری - افتخاری - جاسمی - فرهنگی - احمدی لاشکی - بیرانوندی -
 خسته بند - یوسف نژاد - علی اکبر کریمی - شکری - سمیه محمودی -
 مطهری - عبدالکریم حسین زاده - سید احسان قاضی زاده هاشمی -
 فیضی زنگیر - دامادی - فرشادان - فریدون احمدی - فولادگر - شیخ -
 عابدی - سعیدی مبارکه - ابوترابی - کوسه غراوی - جمالی نوبندگانی -
 کشت زر - جعفر پور - دلخوش اباتری - آشوری تازیانی - لطفی - بنیادی -
 پور ابراهیمی داورانی - شریفی - محمد حسینی - خانلری - مره صدق -
 رضایی کوچی - مافی - جلودارزاده - ساری - حیدری - هاشمی تختی نژاد -

بهمنی - عباسی - محمد عزیزی - برزگر کلشانی - چنارانی - ابطحی -
عثمانی - نظر افضلی - اصغر سلیمی - مقصودی - تربتی نژاد - بیگلری

عنوان طرح:

اجرای اصل پانزدهم (15) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (تدریس زبانهای محلی و قومی در مدارس و دانشگاههای کشور)

ماده واحده - در راستای اجرای اصل پانزدهم (15) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، دولت مکلف است نظام آموزشی زبان و ادبیات را برای زبانهای محلی و اقوام از طریق وزارتخانه‌های آموزش و پرورش و علوم، تحقیقات و فناوری در حد امکانات موجود تدوین و اجراء نماید به نحوی که به موجب این نظام آموزشی، تدریس ادبیات زبانهای محلی و اقوام در مناطق سکونت آنها در مدارس و مراکز آموزش عالی در کنار زبان فارسی مجاز باشد. آیین‌نامه اجرائی این قانون به منظور تعیین مراحل اجراء، شهرها و نواحی مختلف اجرای این نظام آموزشی و روند تدریس کتب برای مقاطع مختلف ظرف مدت شش ماه از ابلاغ این قانون به پیشنهاد وزارتخانه‌های آموزش و پرورش و علوم، تحقیقات و فناوری به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

هیأت‌رئیه محترم مجلس شورای اسلامی

احتراماً، در اجرای آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی و ماده (4)

قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب 1389/3/25 نظر معاونت

قوانین در مورد طرح اجرای اصل پانزدهم (15) قانون اساسی جمهوری

اسلامی ایران (تدریس زبانهای محلی و قومی در مدارس و دانشگاههای

کشور) تقدیم می‌گردد.

معاون قوانین

نظر اداره کل تدوین قوانین

معاون محترم قوانین

احتراماً در اجرای بندهای (2) و (4) ماده (4) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب 1389/3/25 نظر این اداره کل به شرح زیر تقدیم می شود:

۱- سابقه تقدیم:

ماده 130 - قبلاً تقدیم نشده است.

- £ قبلاً در جلسه علنی شماره مورخ تقدیم و در تاریخ در £ مجلس / £ کمیسیون (موضوع اصل 85 قانون اساسی) رد شده و اینک:

£ با تغییر اساسی
£ با تقاضای کتبی 50 نفر از نمایندگان (مشروط به تصویب مجلس)

£ پیش از انقضاء شش ماه
£ بدون تغییر اساسی

£ با انقضاء شش ماه
£ با تقاضای کتبی کمتر از 50 نفر از نمایندگان

£ مجدداً قابل پیشنهاد به مجلس
£ می باشد.

£ نمی باشد.

۲- در اجرای بند (۲) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور:

£ رعایت شده است.

در طرح تقدیمی آیین نگارش قانونی و ویرایش ادبی £ رعایت شده است. (با اعمال نظر کارشناسی)

£ رعایت نشده است، دلایل مغایرت به ضمیمه تقدیم می شود

۳- از نظر آیین نامه داخلی مجلس (شکلی):

الف - ماده 127-

اول - حداقل امضاء لازم (15 نفر) £ دارد.
£ ندارد.

دوم - موضوع و عنوان مشخص £ دارد.
£ ندارد.

سوم - دلایل لزوم تهیه و پیشنهاد در مقدمه £ دارد.
£ ندارد.

چهارم - موادی متناسب با اصل موضوع و عنوان £ دارد.
£ ندارد.

ب - ماده 138 - طرح تقدیمی دارای £ یک موضوع است و پیشنهاد آن به عنوان £ ماده واحده مواجه با ایراد £ نمی باشد.
£ بیش از یک موضوع £ مواد متعدد £ می باشد.

۴- در اجرای بند(۴) ماده(۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵:

اول: از نظر قانون اساسی؛

طرح تقدیمی با قانون اساسی بطور کلی مغایرت ❏ ندارد.

❏ دارد، اصل / اصول مغایر و دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می شود.

دوم: از نظر سیاست های کلی نظام و سند چشم انداز؛

طرح تقدیمی با سیاست های کلی نظام و سند چشم انداز مغایرت ❏ ندارد.

❏ دارد، دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می شود.

سوم: از نظر قانون برنامه؛

طرح تقدیمی با قانون برنامه مغایرت ❏ ندارد.

❏ دارد، دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می شود.

چهارم: از نظر آیین نامه داخلی مجلس (ماهوی)؛

الف - ماده 140 - رعایت اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی ❏ شده است.

❏ نشده است، دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می شود.

ب - ماده 181 - موجب اصلاح یا تغییر برنامه مصوب ❏ نمی شود و نیاز به ۲ - رأی نمایندگان ❏ ندارد.
۳ - می شود ❏ دارد.

تعداد یک برگ اظهار نظر به ضمیمه تقدیم می شود.

مدیر کل تدوین قوانین

۵ - طرح تقدیمی از حیث پیشگیری از وقوع جرم با بند(۵) اصل(۱۵۶) قانون اساسی مغایرت ❏ ندارد.
❏ دارد.

معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه

ضمیمه نظر اداره کل تدوین قوانین

بیان مستندات و دلایل مغایرت:

- 1- در عنوان طرح نیازی به ذکر عبارات توضیحی نیست؛ بنابراین در عنوان عبارت «تدریس زبانهای محلی و قومی در مدارس و دانشگاههای کشور» زائد است.
- 2- در مقدمه توجیهی دلیل یک فوریتی بودن ذکر نشده است.
- 3- پیشنهاد می شود در متن ماده واحده عبارت «آیین نامه اجرائی این قانون شامل تعیین» جایگزین عبارت «آیین نامه اجرائی این قانون به منظور تعیین مراحل اجراء» شود.

نظر اداره کل اسناد و تنقیح قوانین

معاون محترم قوانین

احتراماً در اجرای بندهای (1) و (3) ماده (4) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب 1389/3/25 نظر این اداره کل به شرح زیر تقدیم می گردد:

۱- در اجرای بند (۱):

الف- درخصوص طرح تقدیمی قوانین متعارض ⌘ وجود ندارد
⌘ وجود دارد که به شرح ضمیمه تقدیم می شود.

ب- درخصوص طرح تقدیمی قوانین مرتبط ⌘ وجود ندارد
⌘ وجود دارد که به شرح ضمیمه تقدیم می شود.

۲- در اجرای بند (۳):

با عنایت به بررسی های به عمل آمده قانونگذاری در این موضوع ⌘ لازم است.
⌘ لازم نیست.

تعداد سه برگ سوابق قانونی و دلایل ضرورت قانونگذاری به ضمیمه تقدیم می شود.

مدیر کل اسناد و تنقیح قوانین

ضمیمه نظر اداره کل اسناد و تنقیح قوانین

نظر اداره کل به انضمام سوابق قانونی

الف - نظر اداره کل

۱- طرح مذکور در راستای ماده (۳۰) کنوانسیون حقوق کودک مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱، ماده (۲۷) میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۷ و ماده (۱۳) منشور ملل متحد مصوب ۱۳۲۴/۶/۱۳ است.

۲- علاوه بر الزامات اسناد بین‌المللی برای کشورها، که جمهوری اسلامی ایران نیز به آنها پیوسته است، به موجب اصل پانزدهم (۱۵) قانون اساسی، حق تحصیل به زبان مادری در کنار زبان رسمی به رسمیت شناخته شده است لیکن به دلیل عدم تصویب قانون اجرائی آن تاکنون عملی نشده است لذا از جهت فراهم آوردن شرایط لازم جهت تدوین و اجرای نظام آموزشی برای تدریس زبانهای محلی و قومی طرح مذکور ضروری به نظر می‌رسد.

۳- عنوان طرح به صورت طرح اجرای اصل پانزدهم (۱۵) قانون اساسی برای تدریس زبانهای محلی و قومی در مدارس و دانشگاههای کشور اصلاح شود.

۴- در متن ماده واحده به تبعیت از اصل پانزدهم (۱۵) قانون اساسی، به جای واژه «اقوام» بعد از عبارت زبانهای محلی، واژه «قومی» درج شود.

۵- عبارت قسمت اخیر ماده واحده (آیین‌نامه اجرائی این قانون به منظور تعیین مراحل اجراء...) به صورت تبصره درج شود.

۶- به نظر می‌رسد برای اینکه طرح در شورای نگهبان مغایرت اصل هفتاد و پنجم (۷۵) نداشته باشد به عنوان یک تبصره در ماده واحده اشاره شود: دولت موظف است پس تصویب این قانون با استفاده از امکانات موجود وزارتخانه‌های مذکور اجرای احکام این قانون را شروع کند و در سالهای بعد نیز با پیش‌بینی ردیف خاصی در قانون بودجه‌های سالانه و تخصیص اعتبار کافی، اجرای قانون را تضمین نماید.

ب - سوابق قانونی

جدول سوابق قانونی طرح اجرای اصل پانزدهم (15) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
(تدریس زبان‌های محلی و قومی در مدارس و دانشگاه‌های کشور)

ردیف	عنوان	تاریخ تصویب	مواد
1	اصل پانزدهم قانون اساسی	1358/9/12	
2	قانون تصویب منشور ملل متحد که در سانفرانسیسکو بامضاء رسیده است	13 شهریور ماه 1324	13 - 55
3	قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک با اصلاحات و الحاقات بعدی	1372/12/01	30
4	قانون اجازه الحاق دولت شاهنشاهی ایران به میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی	1354/02/17	27

اصل پانزدهم قانون اساسی

زبان و خط رسمی و مشترک مردم ایران فارسی است. اسناد و مکاتبات و متون رسمی و کتب درسی باید با این زبان و خط باشد ولی استفاده از زبانهای محلی و قومی در مطبوعات و رسانه های گروهی و تدریس ادبیات آنها در مدارس، در کنار زبان فارسی آزاد است.

قانون تصویب منشور ملل متحد که در سانفرانسیسکو بامضاء رسیده است

مصوب 13 شهریور ماه 1324

ماده 13-

1 - مجمع عمومی به منظورهای زیر موجبات مطالعاتی را فراهم و توصیه هائی بعمل میآورد:
 الف - توسعه همکاری بین المللی در محیط سیاسی و تشویق و توسعه تدریجی حقوق بین المللی و تدوین آن

ب - توسعه همکاری بین المللی در محیط اقتصادی - اجتماعی - فرهنگی - تربیتی و بهداشت عمومی و تسهیل استفاده از حقوق بشریت و آزادیهای اساسی برای عموم بدون تمایز نژادی و جنسی و زبانی و مذهبی .

2 - سایر مسئولیتها و عملیات و اختیارات مجمع عمومی در مورد مسائل مذکور در بند ب فقره یک بالا در فصل نهم و دهم ذکر شده است .

ماده 55 - بمنظور ایجاد موجبات ثبات و آسایشی که برای تأمین روابط مودت و مسالمت بین ملل لازم است ، و باید بر اساس احترام اصل تساوی حقوق آنها و حق اقوام در تعیین آزادانه سرنوشت خود استوار باشد ، ملل متحد امور زیر را تشویق خواهند نمود :

الف - بالا بردن سطح زندگی و کار مکفی و موجبات ترقی و توسعه امور اقتصادی و اجتماعی .

ب - حل مسائل بین المللی از سنخ اقتصادی و اجتماعی و بهداشت عمومی و سایر مسائل مربوط بآنها و همکاری بین المللی در محیط فرهنگی و تربیتی .

ج - احترام جهانی و حقیقی حقوق بشر و آزادی هائی که برای همه کس اساسی است بدون تفاوت نژاد یا جنس یا زبان و یا مذهب .

قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حقوق کودک مصوب 1372/12/01 با اصلاحات و الحاقات بعدی

ماده 30 - در کشورهایی که اقلیتهای قومی و مذهبی و یا اشخاص بومی زندگی می کنند ، کودکی که متعلق به این اقلیت ها است باید به همراه سایر اعضای گروهش از حق برخورداری از فرهنگ خود و تعلیم و اعمال مذهب خود و یا زبان خود برخوردار باشد .

قانون اجازه الحاق دولت شاهنشاهی ایران به میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی مصوب 1354/02/17

ماده 27 - در کشورهاییکه اقلیتهای نژادی - مذهبی یا زبانی وجود دارند . اشخاص متعلق به اقلیتهای مزبور را نمیتوان از این حق محروم نمود که مجتمعاً با سایر افراد گروه خودشان از فرهنگ خاص متمتع و بدین خود متدین بوده و بر طبق آن عمل کنند یا بزبان خود تکلم نمایند .